OPROEP AAN VERZAMELAARS EN COLLEGA-HANDELAREN: WIE HEEFT DE ETNOGRAFICA-HANDELAAR LEENDERT VAN LIER GEKEND?

WAAR KOCHT DE handelaar en verzamelaar Leendert van Lier zijn stukken, bij welke handelaren, hoe werd zijn privé-verzameling opgebouwd, wat waren voorkeursgebieden, zijn er nog particuliere collecties met stukken gekocht bij of uit de nalatenschap van Van Lier? En ruilde hij weleens stukken met musea, handelaren of verzamelaars?

LEENDERT VAN LIER (1910-1995) wordt beschouwd als een van de belangrijkste naoorlogse etnografica-handelaren in ons land. Zijn particuliere collectie kreeg bijna mythische proporties, omdat hij er bijna niemand bij toeliet. De circa 250 stukken verzamelde hij met name in de jaren dertig, veertig en vijftig. Vanaf eind jaren zestig voegde hij vrijwel niets meer toe aan zijn verzameling.

In zijn kunsthandel (vanaf 1950 in Amsterdam, daarna in Utrecht, Veere en vanaf 1968 vanuit zijn huis in Blaricum) verkocht Leendert van Lier moderne kunst naast etnografica uit alle windstreken. Zowel Cobra-schilderijen als Noord-Amerikaanse, Afrikaanse en Oceanische kunstvoorwerpen waren bij hem te zien.

Na zijn dood werd in 1997 zijn collectie etnografica samen met de hoogtepunten uit zijn vakbibliotheek in 250 lotnummers geveild bij Christie's Amsterdam. De opbrengst was ongekend hoog: 3,5 miljoen gulden, ruim drie maal zoveel als was geschat. Vrijwel alle stukken waren van hoge kwaliteit en bovendien veelal van onbetwiste authenticiteit, omdat Van Lier kocht in een tijd dat er nog niet grootschalig werd vervalst.

De collectie viel uiteen en meer dan tachtig procent ervan verdween naar het buitenland. Maar er zijn nog wel stukken uit de stock en uit de collectie van Van Lier in Nederland. Zo is een twintigtal buiten-Europese objecten aangekocht door, en een enkele keer geschonken aan, de Hannema-De Stuers Fundatie (HSF) in Heino. De oprichter en directeur van dit aanvankelijk particuliere museum, Dirk Hannema, kocht vanaf de jaren vijftig bij Leendert van Lier onder meer een vroeg schilderij van Mondriaan en een Jan Sluijters, maar ook enkele majeure stukken van de Asmat en uit Congo. In de collectie zit bijvoorbeeld een groot Congolees masker in de vorm van een krokodil, met op zijn kop een mannetje dat een trechter vasthoudt, en uit Nieuw-Guinea een Asmat regenkap (afb. 1) en een gevelmasker van gevlochten riet, beschilderd met klei.

VANAF EIND VOLGEND jaar krijgt de HSF de beschikking over een extra gebouw, het voormalige gerechtsgebouw in Zwolle. Dit wordt een

Afbeelding 1
Regenkap, Asmat,
Nieuw Guinea

Verzamelaarsmuseum, waarin de beeldende kunst centraal staat. In een reeks kabinetten zullen de collecties die onderdeel zijn van de HSF elk een eigen ruimte krijgen. Dit zijn, behalve die van Dirk Hannema zelf, onder meer die van Paul Citroen, die, net als Leendert van Lier, kunstenaar, handelaar en verzamelaar was. In Van Liers kabinet zal een combinatie van moderne Europese- en niet-Westerse kunst te zien zijn. Omdat in elk kabinet wat meer zal worden verteld over de opbouw van de getoonde collectie, ben ik – als gastconservator van de HSF – op zoek naar verzamelaars en handelaren die Leendert van Lier persoonlijk hebben gekend, en een of meer van de bovengenoemde vragen kunnen beantwoorden. U kunt dat doen per email (ReneeSteenbergen@hetnet.nl) of per post via *NRC Handelsblad*, waar ik als journalist aan het Cultureel Supplement ben verbonden (Postbus 3372, 1001 AD Amsterdam). Dank voor uw medewerking!

Renée Steenbergen is schrijfster, journaliste en tentoonstellingsmaker en promoveerde vorig jaar op een onderzoek naar verzamelaars van moderne kunst (en etnografica) in Nederland, getiteld "Iets wat zo veel kost, is alles waard". (Uitgeverij Vassallucci, 2002).